

پرسه حرم در شب‌های تاریک شهر

شهری که شب‌هایش روشن نیست! این شاید ناخوشایندترین توصیف از شب‌های یک شهر باشد.

جام جم آنلاین: شهری که شب‌هایش روشن نیست! این شاید ناخوشایندترین توصیف از شب‌های یک شهر باشد. افزایش آمار جرم و جنایت، وقوع تصادفات مرگبار، احساس ناامنی در شهروندان، سوت و کور شدن پارک‌ها و بوستان‌های شهری، ایجاد مامنی امن برای بیتوته معتادان و بی‌خانمان‌ها، فراهم شدن زمینه ارتکاب اعمال مجرمانه به دست سارقان، زورگیران و... همه اینها خطراتی هستند که با فرارسیدن نخستین ساعات شب و خاموش شدن بسیاری از چراغ‌های معابر، خیابان‌ها، محله‌ها و کوچه‌ها و به دنبال آن فرو رفتن شهر در تاریکی مطلق، زندگی شبانه شهروندان یک شهر را با ناامنی همراه می‌کند.

این یک واقعیت است که بسیاری از شهرهای ما شهر روشنی نیستند و این مشکل نه فقط در شهرها و استان‌های دور افتاده از مرکز بلکه حتی در کلانشهر تهران نیز بوضوح خودنمایی می‌کند. شاید شما هم هنگام شب‌نشینی آخر هفته در پارک‌ها و بوستان‌های شهری یا رانندگی شبانه در اتوبان‌ها و بزرگراه‌های شهری و بین‌شهری یا گذر از کوچه‌ها و محله‌های شهرمان به این واقعیت رسیده باشید که نه فقط ادارات، سازمان‌ها، مغازه‌ها و... بلکه یک شهر در تعطیلی مطلق فرو می‌رود.

شهروندان و احساس ناامنی

تاریکی کوچه‌ها و محله‌های شهر مشکلی است که طی هفته‌های اخیر کاملاً مشهود است به طوری که این موضوع موجب نگرانی بسیاری از شهروندان شده است.

مسوولیت خاموش کردن تیرهای چراغ برق در خیابان‌ها و محلات بر عهده شهرداری‌ها باشد یا اداره برق منطقه‌ای آن محدوده، به هر حال این موضوع به تدریج می‌رود تا به معضلی دردسرساز تبدیل شود و این موضوع موجب نگرانی شهروندان شده؛ چراکه آنها معتقدند خاموش کردن تیرهای چراغ برق محله‌ها یعنی رفتن به استقبال ناامنی.

شهروندان بیم آن دارند که کمبود روشنایی در محله‌ها و کوچه‌ها، زمینه حضور بی‌دغدغه مجرمان و سارقان برای سرقت، زورگیری و سایر اعمال مجرمانه را فراهم آورد.

آنها معتقدند، اگر مسوولان شهری برای صرفه‌جویی در مصرف برق چنین تصمیمی گرفته‌اند باید به عواقب خطرناک چنین اقدامی نیز بی‌توجه نباشند. این مشکل هم‌اکنون نه فقط در شهرها و استان‌های کوچک، بلکه حتی در محلات پایتخت نیز خودنمایی می‌کند. شهروند ساکن منطقه 6 شهر تهران در این زمینه می‌گوید: تا مدتی پیش محله ما روشن بود و هر وقت از پنجره برای سرکشی به خودروهایمان بیرون را نگاه می‌کردیم این روشنی احساس امنیت به ما می‌داد، اما حالا چند وقتی است از ساعت 8 شب به بعد تنها چیزی که می‌بینیم تاریکی مطلق است و به همین دلیل احساس ناامنی می‌کنیم در حالی که نمی‌دانیم دلیل خاموش کردن تیرهای چراغ برق محله‌مان چیست و برای پیگیری موضوع باید به کجا مراجعه کنیم.

پارک‌هایی با چراغ خاموش

هم‌اکنون اغلب پارک‌های بزرگ و بوستان‌های محله‌ای شهرمان به دلیل عدم برخورداری از سیستم روشنایی مناسب، تقریباً از همان ساعات عصر در خاموشی فرو می‌روند و به محل ناامنی تبدیل می‌شوند، به همین دلیل است که پارک‌های شهرمان پس از پایان روشنایی روز، کارکرد خود را برای حضور شهروندان در این فضاها از دست می‌دهند.

این یک واقعیت است که پارک‌ها و بوستان‌های شهری ما روشن نیستند. خاموش بودن چراغ‌های برق در پارک‌ها بخصوص در فصول بهار و تابستان که بوستان‌های شهری بیش از هر زمان دیگری پذیرای حجم انبوه جمعیت از گروه‌های سنی مختلف هستند، کاملاً خودنمایی می‌کند.

شاید این مشکل در بوستان‌های داخل شهری و محله‌ای چندان مهم به نظر نرسد، اما در پارک‌های جنگلی از ساعات‌های عصر این مشکل کاملاً خودنمایی می‌کند، به طوری که بسیاری از خانواده‌ها به محض این که هوا رو به تاریکی می‌رود به دلیل روشن نبودن چراغ پارک‌های جنگلی، احساس ناامنی کرده و ترجیح می‌دهند هرچه سریع‌تر به خانه بازگردند. پارک‌های جنگلی سرخه حصار و

جیتگر، جمشیدیه و پارک‌های داخل شهر مانند لاله، دانشجو و... مصداق این مشکل هستند.

تاریکی و افزایش جرم

تجربه بسیاری از کلانشهرهای دنیا نشان می‌دهد، استفاده از نور برای روشنایی در فضاهای ناایمن (فضاهای بی‌دفاع) شهری موجب کاهش بزهکاری و افزایش امنیت شهروندان در فضای شهر شده است، همچنین استفاده از نور برای نشان دادن ابتکار، خلاقیت‌ها، دستاوردهای بشری و ایجاد حس تعلق خاطر شهروندان در فضای شهر به امری رایج تبدیل شده است. این همان موضوع مهمی است که یک کارشناس مسائل شهری نیز روی آن تاکید داشته و با اشاره به وضعیت موجود جایگاه روشنایی در زندگی‌های شهری، یک هشدار جدی می‌دهد: هرچند در کلانشهر تهران که الگوی دیگر شهرها در بسیاری زمینه‌هاست، طی چند سال اخیر گام‌های بسیار خوبی در ضابطه‌مند شدن روشنایی شهری برداشته شده است، اما عدم وجود طرحی جامع در این زمینه باعث ایجاد مشکلاتی در فضای شهر شده است که اگر حل نشود در آینده نه‌چندان دور شاهد معضلات جبران‌ناپذیری خواهیم بود که به طور مستقیم بر روح و روان شهروندان تاثیر خواهد گذاشت.

نکته: تجربه بسیاری از کلانشهرهای دنیا نشان می‌دهد استفاده از نور برای روشنایی در فضاهای ناایمن شهری موجب کاهش بزهکاری و افزایش امنیت شهروندان در فضای شهر شده است
امید ایمانی در مبحث تامین روشنایی مطلوب برای شهرها به موضوع تخصصی نورپردازی شهری به عنوان شاخه‌ای از صنعت روشنایی اشاره کرده و می‌گوید: هم‌اکنون در بسیاری از کلانشهرهای دنیا استفاده منطقی و ضابطه‌مند از نور در این شهرها باعث شده تا نوعی زندگی شبانه در فضاهای شهری شکل گیرد که موجب پویایی و شادابی شهر شده است، به‌گونه‌ای که شهر در 24 ساعت شبانه‌روز برای شهروندان محل حرکت، پویایی و زندگی است.

وی توضیح می‌دهد: سال‌هاست در بسیاری از دانشگاه‌های این کشورها رشته‌های تخصصی نورپردازی تدریس شده و سالانه فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها روانه بازار کار می‌شوند و به مدد همین تخصص است که در این کشورها نه‌تنها هیچ آشننگی در فضای شهری دیده نمی‌شود بلکه شهروندان برای رهایی از استرس‌های روزمره زندگی به آن پناه می‌آورند تا ساعتی را فارغ از تنش‌های زندگی ماشینی از شادابی و سرزندگی شهر استفاده کنند.

ایمانی با اشاره به مشکلی که در این زمینه پیش آمده می‌گوید: اکنون به دلیل عدم توجه به آموزش نیروهای متخصص در زمینه نورپردازی شهری و از سوی دیگر پیشرفت و گسترش تکنولوژی‌های نوری، مدتی است در کلانشهرها و حتی شهرهای کوچک کشورمان به مبلمان شهری و سازه‌های نوری و نورپردازی برمی‌خوریم که نه‌تنها هیچ تناسبی با محیط و فرهنگ ما ندارد، بلکه باعث آلودگی شدید نوری نیز شده است که پس از مدتی به دلیل عدم رعایت مسائل فنی و زیباشناختی، باعث ایجاد تنش و استرس روحی و روانی در شهروندان می‌شود.

سرنوشت مبهم یک طرح

ضعف روشنایی در شهرها هنگامی ابعاد پیچیده‌تری به خود می‌گیرد که بررسی‌ها نشان می‌دهد تاکنون چیزی به عنوان طرح جامع سیستم روشنایی در شهرها وجود نداشته است. در چنین شرایطی نگاهی به گذشته نشان می‌دهد که یک بار آن هم 5 سال پیش زمزمه‌های چنین طرحی در سازمان زیباسازی شهر تهران و همچنین شورای اسلامی شهر تهران شنیده شد. دی ماه سال 85 بود که مسوولان وقت سازمان زیباسازی شهر تهران پیشنهاد ارائه طرح جامع روشنایی شهر را مطرح کردند. براساس این طرح قرار بود شهر تهران از حالت نابسامانی در نورپردازی خارج شده و موضوع روشنایی و نورپردازی در شهر ساماندهی شود.

این پیشنهاد قرار بود تا نیمه اول سال 86 به شورای شهر تهران ارائه شود تا شورا پس از بررسی‌های کارشناسی آن را به تصویب برساند. هرچند یک فوریت این طرح یک سال بعد یعنی دی ماه سال 87 به تصویب شورای شهر تهران رسید و در آن به شهرداری تهران فرصت داده شده است تا طرح جامع نورپردازی فضاهای شهر را با کمک مشارکت دستگاه‌های ذی‌ربط دولتی، بخش خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد تهیه و به شورا ارائه دهد، اما از آن زمان تاکنون از سرنوشت مبهم این طرح خبری در دست نیست و گویی طرح مذکور با تغییر مدیریت‌ها از اولویت کاری شهرداری و شورای شهر خارج و به فراموشی سپرده شده است.

شاید در میان ده‌ها و بلکه صدها مشکل ریز و درشت زندگی شهری، کمبود روشنایی در شهرها آن قدرها هم با اهمیت به نظر نرسد، اما واقعیت این است که مسوولان شهری نباید و نمی‌توانند نسبت به جزئی‌ترین مسائل زندگی شهری نیز بی‌تفاوت باشند؛ چراکه همین کمبودها و نواقص کوچک و به ظاهر کم‌اهمیت نیز می‌توانند به نوعی زندگی شهروندان را به تدریج مختل کرده و در روند مطلوب زندگی شهری تاثیرگذار باشند. بنابر این ضروری است مسوولان شهری از شهرداری‌ها گرفته تا ادارات برق نسبت به تامین روشنایی مطلوب شهرها بخصوص در هنگام شب که ارتباط تنگاتنگی با احساس امنیت در زندگی شهری است، بی‌تفاوت نباشند.

